

15. Puzyrova P. V. *Osnovy upravlinnia finansovo-ekonomichnoiu bezpekoiu pidpriemstv v suchasnykh umovakh* / P. V. Puzyrova // *Svit ekonomichnoi nauky* : zbirnyk tez dopovidei za materialamy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii ekonomichnoho spriamuvannia, m. Ternopil, 30 zhovtnia 2019 roku. – Vyp. 17. – Ternopil : FO–P Shpak V. B., 2019. – S. 31–33.

16. Rohatina L. P. *Diahnostyka finansovo-ekonomichnykh ryzykiv Ukrainy v umovakh hlobalnoi kryzy ekonomiky* / L. P. Rohatina, N. S. Zghadova // *Visnyk KhNAU. Seriiia* : Ekonomichni nauky. – 2020. – № 2. – S. 113–123.

17. Rohatina L. P. *Model diahnostyky finansovo-ekonomichnykh ryzykiv na mezo- ta mikrorivniakh* / L. P. Rohatina, N. S. Zghadova // *Visnyk KhNAU. Seriiia* : Ekonomichni nauky. – 2020. – № 1. – S. 317–325.

18. *Organizational and economic mechanism of a business security as a guarantee of its sustainable development = Orhanizatsiino-ekonomichni mekhanizm bezpeky biznesu yak zaporuka yoho staloho rozvytku [Elektronnyi resurs]* / V. Tkachenko, I. Tkachenko, P. Puzyrova, A. Klochko // *Virtual Economics*. – 2019. – Vol. 2, No. 4. – R. 71–85.

19. Tkachenko V. *Fundamentals of financial and economic security management of Ukrainian enterprises* / V. Tkachenko, I. Tkachenko, P. Puzyrova // *Research Papers in Economics and Finance*. – 2020. – Vol. 4, No. 2. – P. 41–51.

Дані про авторів

Кононенко Ганна Ігорівна,

доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки, Київський національний університет технологій та дизайну, к.е.н., доцент, м. Київ, Україна
e-mail: annuta30@gmail.com

Нефедова Тетяна Миколаївна,

доцент кафедри фінансів та фінансово-економічної безпеки, Київський національний університет технологій та дизайну, к.е.н., доцент, м. Київ, Україна
e-mail: nefedova77@ukr.net

Данные об авторах

Кононенко Анна Игоревна,

доцент кафедры финансов и финансово-экономической безопасности, Киевский национальный университет технологий и дизайна, к.э.н., доцент, г. Киев, Украина
e-mail: annuta30@gmail.com

Нефедова Татьяна Николаевна,

доцент кафедры финансов и финансово-экономической безопасности, Киевский национальный университет технологий и дизайна, к.э.н., доцент, г. Киев, Украина
e-mail: nefedova77@ukr.net

Data about the authors

Anna Kononenko,

Associate Professor of the Department of finance and financial and economic security, Kyiv National University of Technologies and Design, Ph.D. in Economics, Associate Professor. Kyiv, Ukraine
e-mail: annuta30@gmail.com

Tetiana Nefedova,

Associate Professor of the Department of finance and financial and economic security, Kyiv National University of Technologies and Design, Ph.D. in Economics, Associate Professor. Kyiv, Ukraine
e-mail: nefedova77@ukr.net

УДК 330.341.2:338.242.2

КУКСА І.М., ГНАТЕНКО І.А., ВАРАКСІНА О.В.,
МАТІЄНКО-ЗУБЕНКО І.І., ЧЕРЕВКО А.В.

Моделювання колаборацією в інноваційних кластерах: управління інституціональними змінами, конкурентоспроможністю, фінансовою та логістичною інфраструктурою в умовах сталого розвитку агропродовольчої сфери

Актуальність теми дослідження. В умовах глобалізації економік світу формуються принципово нові державні пріоритети розвитку підприємництва, зокрема управління інституціональними змінами, конкурентоспроможністю, фінансовою та логістичною інфраструктурою в умовах сталого розвитку агропродовольчої сфери.

Постановка проблеми. Одним з пріоритетів, які реалізуються, у тому числі на глобальному рівні

ні, є формування комунікаційних зв'язків та таких виробничих відносин, які б забезпечили відтворену промисловість з закінченим циклом виробництва.

Постановка мети і завдань дослідження – дослідити управління інституціональними змінами, конкурентоспроможністю, фінансовою та логістичною інфраструктурою в умовах сталого розвитку агропродовольчої сфери в процесі моделювання колаборацією в інноваційних кластерах.

Методологія дослідження. В статті використано історично–логічний метод; метод систематизації, класифікації й теоретичного узагальнення; метод логічного аналізу і синтезу.

Презентація основного матеріалу (результати дослідження). Відокремлено наявність моделей колаборації (переходу від суперництва до співпраці) в інноваційних кластерах, заснованих на домінуванні: інновацій виробника; кінцевого споживача; стратегічних інновацій; відкритих інновацій, сільових колаборативних інновацій, а також потреби формування адаптивної моделі інституціонально–матричної кластеризації, що буде забезпечувати функціонування інноваційної економіки з урахуванням наявних умов інституціональної матриці та забезпечувати найліпшу синергитичну взаємодію підприємницьких структур в умовах сталого розвитку агропродовольчої сфери, управління інституціональними змінами, конкурентоспроможністю, фінансовою та логістичною інфраструктурою.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності підприємств агропродовольчої сфери для підвищення рівня ефективності управління.

Висновки. Доведено, що інституціонально–матрична кластеризація виступає як сукупність змінних інституціональних елементів, упорядкованих певним чином в інноваційному типі економічної системи, з притаманними комунікаціями між учасниками кластеру, які змінюються під впливом зовнішнього середовища та наявного ринку праці. При формуванні кластерних структур будь–якого типу доцільне застосування системного підходу управління інституціональними змінами, конкурентоспроможністю, фінансовою та логістичною інфраструктурою в умовах сталого розвитку агропродовольчої сфери, оскільки саме він дозволяє виділити основні і другорядні елементи, внутрішні і зовнішні зв'язки кластера, які найбільше впливають на досліджувані результати його функціонування.

Ключові слова: моделювання, колаборація, інноваційні кластери, управління інституціональними змінами, конкурентоспроможність, фінансова та логістична інфраструктура, сталий розвиток, агропродовольча сфера.

КУКСА І.Н., ГНАТЕНКО І.А., ВАРАКСИНА Е.В.,
МАТИЕНКО–ЗУБЕНКО І.І., ЧЕРЕВКО А.В.

Моделирование колаборацией в инновационных кластерах: управление институциональными изменениями, конкурентоспособностью, финансовой и логистической инфраструктурой в условиях устойчивого развития агропродовольственной сферы

Актуальность темы исследования. В условиях глобализации экономик мира формируются принципиально новые государственные приоритеты развития предпринимательства, в частности, управление институциональными изменениями, конкурентоспособностью, финансовой и логистической инфраструктурой в условиях устойчивого развития агропродовольственной сферы.

Постановка проблемы. Одним из приоритетов, реализуемых, в том числе на глобальном уровне, является формирование коммуникационных связей и таких производственных отношений, которые обеспечили бы воспроизводимую промышленность с законченным циклом производства.

Постановка целей и задач исследования – исследовать управление институциональными изменениями, конкурентоспособностью, финансовой и логистической инфраструктурой в условиях устойчивого развития агропродовольственной сферы в процессе моделирования колаборации в инновационных кластерах.

Методология исследования. В статье использованы историко–логический метод, метод систематизации, классификации и теоретического обобщения; метод логического анализа и синтеза.

Презентация основного материала (результаты исследования). Обособлено наличие моделей коллаборации (перехода от соперничества к сотрудничеству) в инновационных кластерах, основанных на преобладании: инноваций производителя; конечного потребителя; стратегических инноваций; открытых инноваций, сетевых коллаборативных инноваций, а также потребности формирования адаптивной модели институционально–матричной кластеризации, что будет обеспечивать функционирование инновационной экономики с учетом имеющихся условий институциональной матрицы и обеспечивать наилучшее синергическое взаимодействие предпринимательских структур в условиях устойчивого развития. финансовой и логистической инфраструктурой.

Область применения результатов. Результаты исследования могут быть использованы в практической деятельности предприятий агропродовольственной сферы для повышения уровня эффективности управления.

Выводы. Доказано, что институционально–матричная кластеризация выступает как совокупность переменных институциональных элементов, упорядоченных определенным образом в инновационном типе экономической системы, с присущими коммуникациями между участниками кластера, которые изменяются под влиянием внешней среды и рынка труда. При формировании кластерных структур любого типа целесообразно применение системного подхода управления институциональными изменениями, конкурентоспособностью, финансовой и логистической инфраструктурой в условиях устойчивого развития агропродовольственной сферы, поскольку именно он позволяет выделить основные и второстепенные элементы, наиболее влияющие на внутренние и внешние связи кластера. на изучаемые результаты его функционирования.

Ключевые слова: моделирование, коллаборация, инновационные кластеры, управление институциональными изменениями, конкурентоспособность, финансовая и логистическая инфраструктура, устойчивое развитие, агропродовольственная сфера.

KUKSA I.M., HNATENKO I.A., VARAKSINA E.V.,
MATIENKO–ZUBENKO I.I., CHEREVKO A.V.

Modeling collaboration in innovation clusters management institutional changes, competitive, financial and logistic infrastructure under sustainable development agricultural and food sector

Relevance of the research topic. In the context of globalization of world economies, fundamentally new state priorities for business development are being formed, in particular, management of institutional changes, competitiveness, financial and logistical infrastructure in the conditions of sustainable development of the agri–food sphere.

Formulation of the problem. One of the priorities that are being implemented, including at the global level, is the formation of communication links and production relations that would provide a reproduced industry with a complete production cycle.

Setting the purpose and objectives of the study – to study management of institutional changes, competitiveness, financial and logistical infrastructure in the conditions of sustainable development of agro–food sphere in the process of modeling by collaboration in innovation clusters.

Research method or methodology. The historical–logical method is used in the article; method of systematization, classification and theoretical generalization; method of logical analysis and synthesis.

Presentation of the main material (research results). The existence of models of collaboration (transition from rivalry to cooperation) in innovation clusters based on the dominance of: producer innovation; end user; strategic innovations; open innovations, network collaborative innovations, as well as the need to form an adaptive model of institutional matrix clustering, which will ensure the functioning of the innovation economy taking into account the existing conditions of the institutional

matrix and provide the best synergistic interaction of business structures in sustainable development. financial and logistics infrastructure.

Field of application of results. *The results of the study can be used in the practice of agri–food enterprises to improve the efficiency of management.*

Conclusions on the article. *It is proved that institutional–matrix clustering acts as a set of variable institutional elements, arranged in a certain way in the innovative type of economic system, with inherent communications between cluster members, which change under the influence of the external environment and the existing labor market. When forming cluster structures of any type, it is advisable to use a systematic approach to managing institutional change, competitiveness, financial and logistics infrastructure in the context of sustainable development of the agri–food sector, as it allows to identify primary and secondary elements, internal and external clusters that most affect on the studied results of its functioning.*

Keywords: *modeling, collaboration, innovation clusters, institutional change management, competitiveness, financial and logistics infrastructure, sustainable development, agri–food sector.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний розвиток інноваційних економік світу та високотехнологічних промислових галузей, характеризується наявністю значних інституціональних змін, які впливають на різні сфері господарської діяльності. Сучасні соціально–економічні, екологічні, демографічні та маркетингові процеси обумовлені зростаючою роллю глобалізації, якою охоплені різні стадії інноваційної діяльності і учасники, які залучені до неї. В умовах глобалізації економік світу формуються принципово нові державні пріоритети розвитку підприємництва, зокрема управління інституціональними змінами, конкурентоспроможністю, фінансовою та логістичною інфраструктурою в умовах сталого розвитку агропродовольчої сфери. І одним з таких пріоритетів, які реалізуються, у тому числі на глобальному рівні, є формування комунікаційних зв'язків та таких виробничих відносин, які б забезпечили відтворену промисловість з закінченим циклом виробництва. Зазначені факти обумовлюють актуальність теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Інноваційний кластер представляє собою необхідний ринковий елемент прогресивної економіки, що складається із сукупності різних інститутів, підсистем та стейкхолдерів та дозволяє забезпечити конкурентоспроможність країни [5, 6]. Головною роллю кластеру в інноваційній економіці країни є зменшення не-

визначеності суб'єктів господарювання внаслідок турбулентного зовнішнього оточення.

Слід відзначити високу здатність кластерів до нововведень, що пояснюється наступним:

- стейкхолдери інноваційного кластеру здатні швидко реагувати на специфічні потреби споживачів за рахунок більш широкої мережі комунікаційних зв'язків поза кластером;

- підприємства кластеру мають ліпший доступ до нових технік та технологій, які можуть використовуватися на різних циклах інноваційної діяльності;

- учасники кластеру мають розгалужений вибір постачальників комплектуючих, міжнародних партнерів, а також підприємств інших галузей та секторів;

- у результаті кластерного партнерства значно зменшуються витрати на здійснення підприємницької діяльності, проведення дослідно–конструкторських випробувань тощо;

- підприємства кластеру ефективно конкурують одне з одним, порівнюють власну господарську діяльність із роботою аналогічних компаній, обмінюються досвідом, що змушує стейкхолдерів кластеру удосконалювати свою стратегію та методику ведення інноваційної діяльності [1–4, 7–10]. Однак, потребують системного дослідження саме питання управління інституціональними змінами, конкурентоспроможністю, фінансовою та логістичною інфраструктурою в умовах сталого розвитку агропродовольчої сфери в процесі моделювання колаборацією в інноваційних кластерах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання) – дослідити управління інституціональними змінами, конкурентоспроможністю, фінансовою та логістичною інфраструктурою в

умовах сталого розвитку агропродовольчої сфери в процесі моделювання колаборацією в інноваційних кластерах.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. З усього сказаного можна відокремити наявність моделей колаборації (переходу від суперництва до співпраці) в інноваційних кластерах, заснованих на домінуванні:

- інновацій виробника; кінцевого споживача;
- стратегічних інновацій;
- відкритих інновацій, сітьових колаборативних інновацій, а також потреби формування адаптивної моделі інституціонально-матричної кластеризації, що буде забезпечувати функціонування інноваційної економіки з урахуванням наявних умов інституціональної матриці та забезпечувати найліпшу синергитичну взаємодію підприємницьких структур в умовах інноваційної економіки (рис. 1).

Розглянемо передумови, які обумовлюють необхідність використання зазначеної моделі кластеризації саме в ринковій економіці України.

Якщо аналізувати феномен прояву колаборації ТВК в умовах командної економіки, то слід визнати, що він діє по іншому в умовах інноваційної економіки та постіндустріальної сітьової економіки.

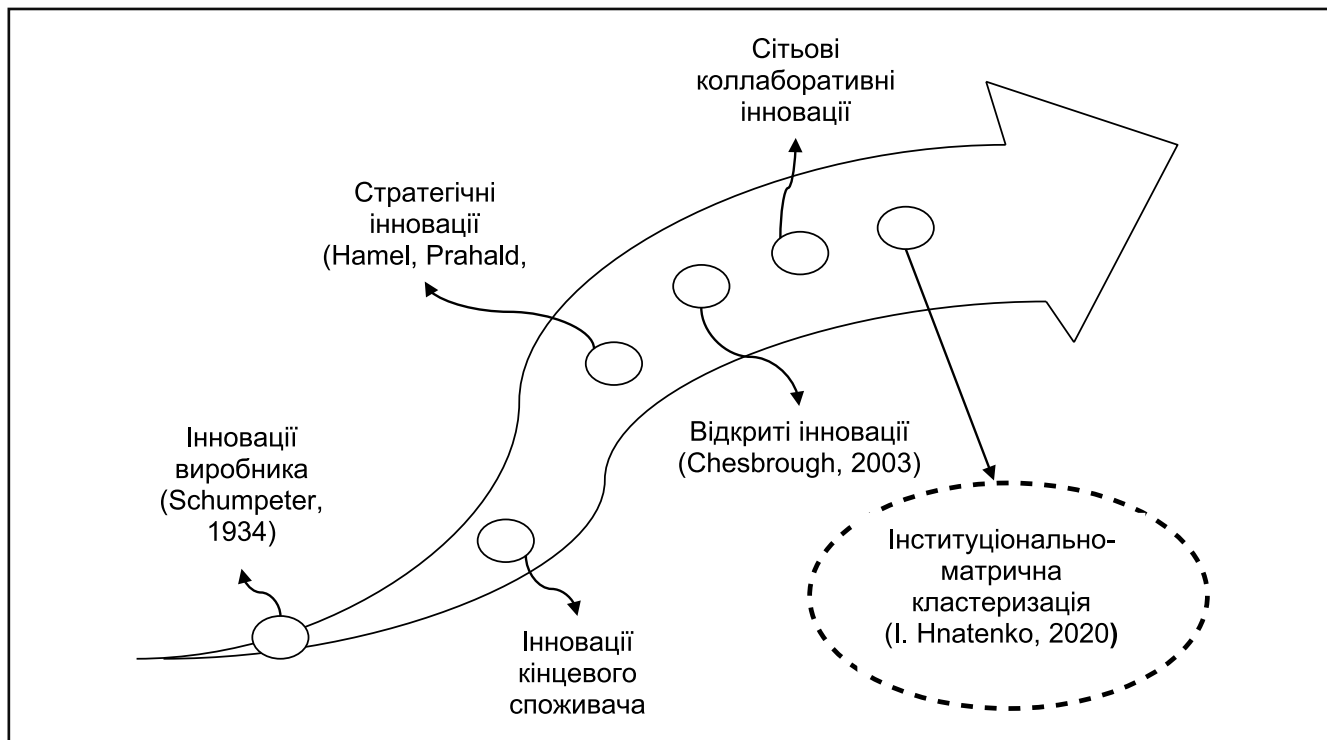
На рис. 2 показано, що сучасні сітьові об'єднання у неконкурентному середовищі, утворюючи стей-

холдерам територіальну близькість, мали виключно функціонально-ієрархічні зв'язки, а ефект колаборацій був відсутній через низьку конкуренцію та надзвичайний адміністративний тиск.

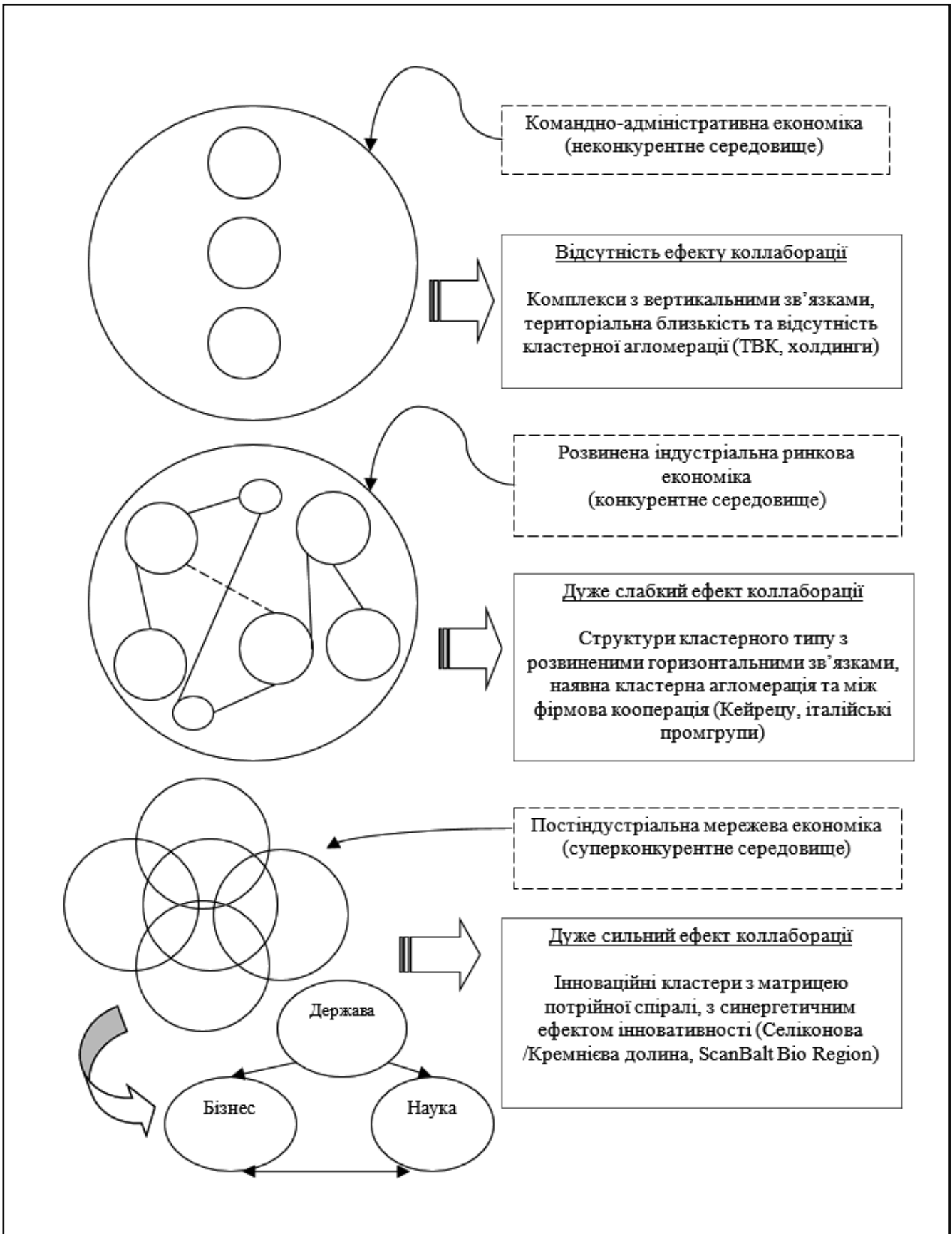
В умовах розвинутої індустріальної ринкової економіки кластерні угруповання, які характеризувалися ефективною колаборацією, були незначними внаслідок недосконалості функціонування інституціональної матриці та слабкості інфраструктурних елементів.

За таких умов виникали окремі структури кластерного типу з незначними горизонтальними взаємодіями, заснованими на ефективних, проте слабких, зворотних зв'язках між суб'єктами господарювання. В такій моделі колаборації та інші ефекти від мережевої кооперації були незначними, що обумовлює слабкі конкурентні вигоди в умовах сформованого бізнес-оточення.

Приклад реалізації зазначеної колаборації можна спостерігати на функціонуванні особливих промислових округів «industrial districts», які з'явилися спочатку в Великій Британії, а потім у північно-західній та центральній Італії. Процес колаборації у промислових округах детально досліджував італійський вчений Д. Бекаттіні – прибічник наукових положень А. Маршалла [2]. Такі промислові округи налічували велику кількість щільно взаємодіючих об'єднань малих та серед-

Рисунок 1. Моделі колаборації у інноваційних кластерах

Рисунок 2. Еволюція ефекту колаборації та досягнення ефекту синергії в умовах сталого розвитку агропродовольчої сфери в процесі моделювання колаборацією в інноваційних кластерах

ніх підприємств, де після 1965 р. вироблялася значна частка національного експорту. Проте внаслідок повного орієнтування економіки на розвиток промисловості з позицій мікрорівня, поза увагою державних посадовців було формування інституціональної матриці, яка обумовлює підсилення колаборацій у кластері [6].

Недооцінення значення інституціонального середовища спостерігалось в економіці Японії в середині ХХ ст, де промисловим підприємствам, які входили до фінансово-промислової групи «Кейрецу» бракувало досконалого зовнішнього оточення та інституціонального фундаменту. Внаслідок реалізації горизонтальних інтерсуб'єктних зв'язків група «Кейрецу» змогла ефективно працювати з 1970 по 1980 рр. на світових ринках машинобудування, приладобудування та електроніки, виключно з потужними вертикальними американськими холдингами, проте зі слабкою вітчизняною інфраструктурною підтримкою, що і спричинило банкрутство окремих підприємств кластеру внаслідок слабкої колаборації з зовнішнім оточенням та державою [1].

Подібні об'єднання великого, малого та середнього підприємництва значно поступаються за синергією сучасним кластерним мережам з розвинутою інституціональною матрицею, які подібно до інноваційних мегависокотехнологічних кластерів, зокрема: Силіконової (Кремнієвої) долини (США); Детройського автомобільного кластеру (США); Софія Антиполіс (Франція); Бангалор – Силіконова алея (Індія), Цукуба (Японія), Чжунгуаньцунь (Китай) – діють як розгалужені мережі науково-технологічного спрямування, фундаментальним базисом яких є ефективно діючі формальні та неформальні інститути [3].

Отже, досягнення найліпшої кластерної колаборації в межах інноваційних кластерів відбувається за певних інституціональних умов, за яких діяльність акторів кластеру спрямована на активізацію та зміцнення взаємовигідного співробітництва, а також обмін компетенціями між усіма учасниками взаємодії – саме на цьому засновується базис інституціонально-матричної кластеризації. Характерними умовами її функціонування є реалізація моделі «Потрійної спіралі» (Triple Helix), яка досліджувалася у працях Г. Іцковіца та Л. Лейдесдорфа і мала назву – триплекс-взаємодія бізнесу, держави (влади) та науки (університету) [4]. Тож при формуванні інституціонально-матричної клас-

теризації слід виходити саме з прикладу інноваційних кластерів з матрицею «Потрійної спіралі».

Процес формування інституціонально-матричної кластеризації в Україні має бути пов'язаний з утворенням на її території потужних об'єднань підприємств, організацій, які здатні забезпечити стійкий розвиток національної економіки. Визначення державних пріоритетів формування інституціонально-матричної кластеризації може слугувати важливим інструментом не лише для гармонізації просторової перспективної еволюції економіки країни, але й її переходу на інноваційний шлях розвитку та п'ятий технологічний уклад.

До основних характерних ознак інституціонально-матричної кластеризації слід віднести:

- територіальну розгалуженість кластерів;
- широку мережу інфраструктурних елементів;
- приналежність до місцевої галузі промисловості або сектору послуг;
- досконалу модель інституціональної матриці;
- значимість кластеризації для ефективного розвитку території;
- наявність незалежних господарюючих місцевих суб'єктів та інтеграційні зв'язки між ними;
- розгалужені комунікаційні зв'язки з місцевим ринком праці та інші.

З метою, щоб інституціонально-матрична кластеризація досягла певної внутрішньої динаміки необхідне залучення великої кількості трудових ресурсів з ринку праці, т. з. критичної маси, яка у подальшому забезпечить стійкість кластерної структури до впливу зовнішнього оточення [3, 8]. Якщо критичну масу не буде сформовано, то це призведе до втрати специфічних ресурсів та унікальних навиків та знань. Тож слід уникати чіткого територіального окреслення діяльності кластеру в межах якогось окремого регіону.

Теорія формування інноваційних кластерів у підприємстві доводить доцільність розгляду формування кластеризації у межах концепції «нової системності», розробником якої є Г. Клейнер [7].

Відповідно до згаданої концепції еволюційні перетворення економічної системи будь-якого типу – від мегарівня до економіки макрорівня – розглядаються в ракурсі трансформації територіальних соціально-економічних та політичних відносин, зміни інституціональної матриці, ліквідації неефективних інститутів, підприємницьких кластерів, їх мутації і перетворення. З огляду на зазначене, інноваційний кластер в рамках

Уявлення про феномен кластеру з позицій системності

№	Ознаки системного об'єкту	Системна характеристика кластеру
1	Цілісність	Зміни якогось елемента чинять вплив на кластер у цілому. Функціонування кожного учасника кластеру підпорядковане єдиній меті
2	Ієрархічність	Кластер як об'єднання суміжних галузей та виробництв
3	Просторова та часова визначеність та обмеженість	Кластер локалізований та функціонує у реальному часі, на певній території, з достатньо визначеними об'єктами усіх видів ресурсів та суб'єктів, які беруть участь у їх реалізації. У просторі і у часі обмежений межами регіону, у якому він здійснює діяльність
4	Динамічність	Кластер функціонує та розвивається у часі; еволюціонує, тобто проходить у своєму розвитку певні часові етапи виникнення, формування, безпосереднього розвитку, зрілості, трансформації, згорання/ліквідації у випадку відставання чи втрати актуальності та можливе припинення функціонування чи переформатування у відповідності з потребами об'єктивної реальності
5	Емерджентність	Незведеність властивостей кластеру у цілому до властивостей його окремих елементів (підприємств, освітніх установ тощо)
6	Складність	Множинність неоднорідних, різноякісних елементів та зв'язків, багатфункціональність, багаторівнева внутрішня структура, наявність значної кількості критеріїв для класифікації та оцінювання, різноманітні варіанти розвитку
7	Невизначеність	Присутність значної кількості позитивних та негативних взаємодій, як з боку зовнішнього середовища, так і всередині самого кластеру, які відбиваються на поведінці та ступені реакції системи у відповідь
8	Синергізм	Досягнення найбільшого соціально-економічного ефекту від функціонування кластеру шляхом інтеграції ефектів від структурних елементів просторового господарського комплексу, ніж проста їх сума
9	Стійкість/нестійкість	Зміна поведінки кластеру під впливом зовнішнього середовища; постійний склад учасників кластеру
10	Функціональна керованість	Розмежування масштабів та обсягів функціональної відповідальності окремих структурних одиниць кластеру
11	Причинність	Можливість передбачення поведінки кластеру у майбутньому, планування та прогнозування дій
12	Інерційність	Затримка в реакції кластеру відносно впливу на нього
13	Зв'язок з середовищем	Наявність множини взаємодій з боку зовнішнього середовища і в середині кластеру
14	Адаптивність	Здатність кластеру зберігати межі існування, заданий режим функціонування у відповідь на виклики зовнішнього середовища
15	Багатомірність	Наявність значної кількості елементів, потоків інформації в кластері
16	Різноманіття природи та форм зв'язку елементів	Наявність сукупності неоднорідних елементів та функціональних зв'язків
17	Структурованість	Інтегрована структура, яка реалізує конкурентні переваги

системного аналізу можна уявити за допомогою основних ознак і характеристик (див. таблицю).

Висновки

В контексті сказаного інституціонально-матрична кластеризація виступає як сукупність змінних інституціональних елементів, упорядкованих певним чином в інноваційному типі економічної системи, з притаманними комунікаціями між учасниками кластеру, які змінюються під впливом зовнішнього середовища та наявного ринку праці. При формуванні кластерних структур будь-якого типу доціль-

не застосування системного підходу управління інституціональними змінами, конкурентоспроможністю, фінансовою та логістичною інфраструктурою в умовах сталого розвитку агропродовольчої сфери, оскільки саме він дозволяє виділити основні і другорядні елементи, внутрішні і зовнішні зв'язки кластера, які найбільше впливають на досліджувані результати його функціонування.

Список використаних джерел

1. Гнатенко І. А. Визначення інновацій як інструментарію національного підприємництва. Науковий вісник

Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія «Економіка». 2018. Т. 23. Вип. 5 (70). С. 38–42.

2. Гнатенко І. Вплив національного інноваційного підприємництва на сталий розвиток ринку праці. Вісник Херсонського державного університету. 2018. № 32. С. 69–72.

3. Гнатенко І.А. Методологічні основи інституціонального аналізу національної системи інноваційного підприємництва. Науковий журнал «Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії». 2018. № 6 (18). С. 70–74.

4. Гнатенко І.А. Методологічні аспекти розвитку інноваційного підприємництва: теорія та практика: монографія. Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2019. 253 с.

5. Зось–Кіор М. В. Мотиваційні аспекти управління еколого–економічним потенціалом аграрних підприємств. Науковий вісник ПУЕТ. Серія «Економічні науки». №1(97). 2020. С. 26–31.

6. Зось–Кіор М.В. Оцінка персоналу організації в системі корпоративного тайм–менеджменту. Економічний форум. 2020. № 3. С. 57–63.

7. Ходаківська О. В., Гнатенко І. А., Дяченко Т. О., Сабій І. М. Моделі підприємництва в умовах інноваційної економіки та економіки знань: управління ресурсами та витратами. Інвестиції: практика та досвід. 2021. № 15. С. 5–11.

8. Hnatenko I., Kuksa I., Orlova–Kurilova O. Paragenesis of entrepreneurship and innovation as drivers of the future economy. Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities. Collective monograph. Poland: Publishing House «Baltija Publishing», 2019. P. 48–61.

9. Lozhachevska O., Navrotska T., Melnyk O., Kapinus L., Zos–Kior M., Hnatenko I. Management of the logistical and marketing behavior of innovation clusters in territorial communities in the context of digitalization of society and the online market. Laplage In Review. 2021. № 7 (3). P. 315–323.

10. Zos–Kior M. The impact of migration processes on the management of socio–economic development and self–organization of the individual. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Економічні науки». 2020. Випуск 1. С. 4–9.

References

1. Hnatenko, I. (2018), «Definition of innovations as tools of national entrepreneurship», *Naukovyy visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu imeni I. I. Mechnykova. Seriya «Ekonomika»*, vol. 23, 5 (70), pp. 38–42.

2. Hnatenko, I. (2018), «The Impact of National Innovative Entrepreneurship on Sustainable Development of the Labor Market», *Visnyk Khersonskoho derzhavnoho*

universytetu–Bulletin of the Kherson State University, vol. 32, pp. 69–72.

3. Hnatenko, I. (2018), «Methodological bases of institutional analysis of the national system of innovative entrepreneurship», *Ekonomichnyj visnyk Zaporizkoji derzhavnoji inzhenernoji akademiji–Economic Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy*, vol. 6(18), pp. 70–74.

4. Hnatenko, I. (2019), «Metodolohichni aspekty rozvytku innovatsijnoho pidpriemnytstva: teoriia ta praktyka», [Methodological aspects of innovative entrepreneurship development: theory and practice], *New Course*, Kharkiv, Ukraine.

5. Zos–Kior, M. (2020), «Motivational aspects of management of ecological and economic potential of agricultural enterprises», *Naukovyy visnyk PUET. Seriya «Ekonomichni nauky»–Scientific Bulletin of PUET. Economic Sciences Series*, vol. 1(97), pp. 26–31.

6. Zos–Kior, M. (2020), «Evaluation of the organization's personnel in the system of corporate time management», *Ekonomichnyj forum–Economic forum*, vol. 3, pp. 57–63.

7. Khodakivska, O.V., Hnatenko, I.A., Dyachenko, T.O., Sabiy, I.M. (2021), «Models of entrepreneurship in terms of innovation economy and knowledge economy: resource and cost management», *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 15, pp. 5–11.

8. Hnatenko, I., Kuksa, I., and Orlova–Kurilova, O. (2019), «Paragenesis of entrepreneurship and innovation as drivers of the future economy», *Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities. Collective monograph. Poland: Publishing House «Baltija Publishing»*, pp. 48–61.

9. Lozhachevska, O., Navrotska, T., Melnyk, O., Kapinus, L., Zos–Kior, M. and Hnatenko, I. (2021), «Management of the logistical and marketing behavior of innovation clusters in territorial communities in the context of digitalization of society and the online market», *Laplage In Review*, vol. 7 (3), pp. 315–323.

10. Zos–Kior, M. (2020), «The impact of migration processes on the management of socio–economic development and self–organization of the individual». *Visnyk Cherkas'koho natsional'noho universytetu imeni Bohdana Khmel'nyts'koho. Seriya «Ekonomichni nauky»–Bulletin of Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky. Economic Sciences Series*, vol. 1, pp. 4–9.

Дані про авторів

Кукса Ігор Миколайович,

д.е.н., професор, перший проректор, Харківський національний аграрний університет ім. В.В. Докучаєва, м. Харків, Україна

Гнатенко Ірина Анатоліївна,

д.е.н., доцент, професор кафедри підприємництва та бізнесу, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна

e-mail: q17208@ukr.net

Вараксіна Олена Вікторівна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

Матиєнко–Зубенко Ірина Ігорівна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри аудиту, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна

Черевко Алла Володимирівна,

здобувач вищої освіти, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

Данные об авторах

Кукса Игорь Николаевич,

д.э.н., профессор, первый проректор, Харьковский национальный аграрный университет им. В.В. Докучаева, г. Харьков, Украина

Гнатенко Ирина Анатольевна,

д.э.н., доцент, профессор кафедры предпринимательства и бизнеса, Киевский национальный университет технологий и дизайна, г. Киев, Украина

Вараксина Елена Викторовна,

к.э.н., доцент, доцент кафедры менеджмента им. И. А. Маркиной, Полтавский государственный аграрный университет, г. Полтава, Украина

Матиєнко–Зубенко Ірина Ігорівна,

к.э.н., доцент, доцент кафедры аудита, Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана, г. Киев, Украина

Черевко Алла Владимировна,

соискатель высшего образования, Полтавский государственный аграрный университет, г. Полтава, Украина

Data about authors

Ihor Kuksa,

Dr. Sc. (Econ), Professor, First Vice-Rector, Kharkiv National Agrarian University named after V.V. Dokuchaiev, Kharkiv, Ukraine

Iryna Hnatenko,

Dr. Sc. (Econ), Associate Professor, Professor of the Department of Entrepreneurship and Business, Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine, Kyiv

Elena Varaksina,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of I. Markina Department of Management, Poltava State Agrarian University, Ukraine, Poltava

Iryna Matiienko–Zubenko,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Audit,

Kyiv National Economics University named after Vadym Hetman, Ukraine, Kyiv

Alla Cherevko,

graduate student, Poltava State Agrarian University, Ukraine, Poltava

УДК 338.45:621:658.8:005.22–048.78

МОЛНАР О.С.
БЕЛЕНЬ А.І.
ЧОРНА А.А.

Економічний зміст збуту продукції та процесу його регулювання

Предметом дослідження є економічний зміст збуту продукції та процесу його регулювання.

Метою дослідження є розкриття змісту понять «збут», «управління збутом», «збутова політика», «регулювання збуту», «механізм регулювання збуту».

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті наведено найважливіші складові стратегічної спрямованості економічного курсу України. Дано трактування поняття «збут». Розглянуто концепції збуту, зокрема: функціональну, інституціональну, товарну, системну. Розкрито зміст понять «управління збутом продукції», «збутова політика», «регулювання збуту», «механізм регулювання збуту».

Висновки. З метою розвитку теорії регулювання збуту продукції розвинуті поняття «збут», «управління збутом», «збутова політика», «регулювання збуту», «механізм регулювання збуту».